

Datum: 2021-01-25
Handläggare: Markus Johanan
Direktr:
Diariernr: 2020.326 KS

Kommunstyrelsen

Svar på motion – En extern granskning av de generella effektiviseringskraven

Ärendebeskrivning

Martin Lindberg (V) har till kommunfullmäktige den 2 september 2020, § 74, lämnat en motion om en extern granskning av de generella effektiviseringskraven.

Motionären föreslår följande:

Att tillsätta en kommunövergripande extern utredning av de senaste årens generella effektiviseringar, från val av metod och bedömd besparingspotential, till uppföljning av resultatet och utvärderingen av konsekvenserna.

Att utvärderingens resultat, på ett sätt som är lämpligt, ska ligga till grund för den kommunala budgetprocessen.

Kommunfullmäktige beslutade vid sammanträdet att lämna motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 30 september 2020, § 146, att lämna ärendet till kommunledningskontoret för beredning.

Förvaltningens yttrande

Kommunens verksamheter och åtaganden påverkas i hög grad av demografiska förändringar. Med en högre andel yngre och äldre ökar behovet av välfärdsverksamheter. Även SKR identifierar utmaningar för kommunsektorn eftersom bemanning och finansiering inte möter det ökade välfärdsbehovet.

En indikator på välfärdsbehoven är försörjningsbördan som visar på relationen mellan antalet personer som behöver försörjas och antalet personer som kan bidra till deras försörjning. Detta definieras tydligare genom att uttrycka det som antalet extra personer en person i yrkesverksam ålder behöver försörja utöver sig själv. Prognostiserad försörjningsbörda enligt Alingsås kommuns befolkningsprognos visar på att en person i arbetsför ålder behöver försörja 0,87 extra personer år 2020 i Alingsås. De ungas (0-19 år) andel uppgår till 0,45 extra personer och de äldres (65+) andel uppgår till 0,42 extra personer. För riket uppgår prognosen för motsvarande år till 0,77 extra personer. Detta innebär att en person i yrkesverksam ålder i Alingsås behöver försörja fler i icke yrkesverksam ålder jämfört med riket. Till år 2029 bedöms försörjningsbördan i Alingsås öka till 0,89 jämfört med 0,80 för riket.

Det är den yrkesverksamma delen av befolkningen som står för såväl finansiering som bemanning av kommunernas verksamheter. En större andel yngre och äldre ökar behovet av välfärdstjänster som äldreomsorg samt förskola, grundskola och gymnasieskola. SKR har under en längre tid angett dessa utmaningar som kommunerna står inför, vilket framgår av publicerade ekonomirapporter. I rapporten från oktober 2019 anges att kommunerna går in ett allt svårare finansiellt läge och därtill anges att kommunerna arbetar med effektiviserings- och besparingsplaner för att nå balans till kommande budget- och planeringsår. I SKR:s

rapport från oktober 2020 anges att det mesta talar för att bemanningen inte kommer kunna öka i motsvarande takt som välfärdsbehoven.

Kommunernas budgetförutsättningar försvåras ytterligare av andra faktorer. Bland dessa anges högre investeringsnivåer. För Alingsås kommun är budgeterade investeringsnivåer kommande år mycket höga i förhållande till föregående år. Detta ställer krav på god finansiell planering över hela kommunkoncernen. Med kännedom om det som anges ovan krävs omställning i verksamheterna och effektiviseringar som ger effekter på både kort och lång sikt. SKR lyfter upp möjligheter som följer av ny teknik och digitalisering, vilket anges i de ekonomirapporter som det hänvisas till ovan. Vidare anges att kommuner behöver arbeta med effektiviseringar med direkta effekter samtidigt som det måste fortsätta långsiktigt.

Med kännedom om ökad efterfrågan på kommunens verksamheter och begränsade resurser behöver verksamheter anpassas och organiseras effektivt med nya arbetssätt samt ny teknik. För att klara utvecklingen där behoven ökar i en snabbare takt än resurserna förutsätts effektiva verksamheter och god finansiell resursanvändning.

En utveckling där kommunens kostnader ökar i en snabbare takt än skatter och bidrag innebär att kommunens ekonomi urholkas. Under 2019 infördes en ny resursfördelningsmodell som tar höjd för volym- och kostnadsförändringar. Därtill säkerställer modellen att kostnaderna inte ökar i en snabbare takt i förhållande till skatter och bidrag eftersom uppräkningsbegränsas. Kommunledningskontoret bedömer att nämnderna aktivt behöver arbeta med anpassningar för att möta begränsade uppräkningsbegränsningar. I samband med bland annat presidiedialoger följer kommunstyrelsen upp nämndernas arbete, vilket sker inom ramen för uppsiktsplikten. Relevanta resultat i verksamheterna följs upp enligt uppsiktsplikten och alla nämnder ansvarar för att hålla en god kvalitet i verksamheten. Därtill beslutar kommunfullmäktige årligen om både verksamhetsmål och ekonomiska ramar i samband med budgetbeslut.

Mot bakgrund av de ovan angivna budget- och planeringsprocesserna samt det redovisade behovet av generella effektiviseringar i kommunens verksamheter förefaller behovet av en extern utredning inte vara nödvändig.

Ekonomisk bedömning

Om motionen beviljas innebär det en kostnad för den externa granskningen.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

Kommunledningskontorets yttrande antas som kommunstyrelsens eget.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

Motionen avslås.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Simon Lindau
Ekonomichef

Markus Johanen
Controller

Simon Lindau, Godkännare tjänsteskrivelse, 2021-01-26